

Bölüm 10

DERS KİTABI YAZIMINDA BİLİMSEL İÇERİK YETERLİLİĞİNE İLİŞKİN YANILGILAR (COĞRAFYA DERSİ ÖRNEĞİ)

Yeliz ÇELEN¹

GİRİŞ

Eğitim hizmetlerinin verimliliği, bireye kazandırılacak davranışların gerçekçi biçimde belirlenebilmesine, davranış değişikliklerinin gerçekleşebilmesi için uygun eğitim ortamlarının düzenlenebilmesine ve tasarlanan davranış değişikliklerinin ne ölçüde gerçekleşeceğinin tespitine bağlıdır. Tüm bu işlemler ayrıntılı bir planlamayı ve denetimi gerektirmekte, eğitimin bu şekilde planlı ve kontrollü bir süreç olmasını ise eğitim programları sağlamaktadır. Planlı olmayan öğrenme etkinlikleri, eğitim programlarının kapsamına girememektedir. Planlı eğitim çalışmalarında belirleyici ve düzenleyici araçlardan en önemlisi de ders kitaplarıdır.

Demirel ve Kıroğlu'na göre (2006) ders kitapları, bir eğitim programında hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ile ölçme değerlendirme boyutlarına uygun olarak hazırlanmış ve öğrenme amaçlı kullanılan, basılı bir öğretim materyalidir. Ders kitapları öğrencilerin öğrenecekleri bilgileri ve öğretmenlerin neleri ne ölçüde öğreteceğini belirleyen araçlardır. Yalın'a (1996) göre ders kitapları sınıf içi öğrenme-öğretme etkinliklerine yönelik kararlar üzerinde önemli etkilere sahiptir. Ders kitapları, belirli bir konuda ortak bir bilgi kaynağı oluşturmaları, çok miktardaki bilgiyi düzenli ve sistematik bir şekilde sunabilmeleri, öğretimi bireyselleştirmeleri ve yapıllaştırmaları açısından öğretimde çok önemli bir yere sahiptirler.

İlköğretim ve orta öğretim okullarında okutulmak üzere, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından açıklanan eğitim programlarına uygun olarak, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına sunulmak üzere hazırlanan ders kitapları, Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği'nin 19. Maddesinin ilgili hükümleri uyarınca değerlendirilmektedir. Taslak ders kitaplarının incelenmesi ve değerlendirilmesinde ilgili Başkanlık tarafından dört kriter kullanılmaktadır: İçeriğin Anayasaya ve kanunlara uygunluğu, içeriğin bilimsel olarak yeterliliği, içeriğin eğitim ve öğretim programının kazanımlarını gerçekleştirme yeterliliği ve görsel tasarımın ve içerik tasarımının

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Amasya Üniversitesi, e-posta: yelizcelen@hotmail.com
Söz konusu çalışma 2015 yılında gerçekleştirilmiştir.

ve ders kitaplarıyla ilgili etkinliklere harcamaktadır. (Akt. Tertemiz vd, 2001: 1). Konuyla ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında Shannon'un yaptığı bir araştırmaya göre, öğrenciler sınıfta zamanlarının yaklaşık yüzde 80'ini ders kitapları ve ders kitaplarıyla ilgili etkinliklere harcamaktadır. (Akt. Tertemiz vd, 2001: 1). Solmaz, Uzunz ve Top (2011) tarafından yapılan ve 9. Sınıf coğrafya ders kitaplarının niteliğinin incelendiği çalışmada kitaplarda kavramların tam ve doğru olarak öğrenilmesini sağlayacak açıklama ve örneklemelere yer verilmediği ve konular ile ele alınan bilgiler arasında ilişkilendirme yapılmadığı bulgularına ulaşılmıştır. Coğrafya ders kitaplarının bilimsel yeterliğine yönelik çalışmalara literatürde fazlaca yer verilmemiştir.

SONUÇLAR

Coğrafya ders kitabı yazımında, bilimsel alanda yetersizlikler ya da yanlış yönlendirmeler olduğu görülmektedir. Bu durumun açıklığa kavuşması için literatürde bu alanda yapılan çalışmaların artması, söz konusu kitapların yazarlarının bu konularda uyarılması ve yazılan ders kitaplarının niteliğinin gerek yazarlar gerekse de programın uygulayıcısı olan öğretmenler tarafından incelenmesi büyük önem taşımaktadır.

ÖNERİLER

Coğrafya ders kitaplarının niteliğinin artırılması için Talim Terbiye Kurulu Başkanlığına kitapların bilimsel denetiminin uzman kişiler tarafından yaptırılması esnasında daha titiz davranılması, ders kitabı yazarlarına güncel gelişmeleri takip etmeleri ve kaynak seçiminde bilimsel ve Kabul gören kaynaklara yer vermeleri önerilmektedir. Bunun yanı sıra ders kitaplarının programın uygulayıcısı olan öğretmenler tarafından sürekli olarak değerlendirilmesi ve geri bildirimlere göre kitapların güncellenmesi gerekmektedir. Ayrıca alanında uzman kişilerin ders kitabı yazımına özendirilmesi de alınabilecek tedbirler arasında sayılabilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Arslan, S. ve zpnar, İ. (2009). Yeni İlköğretim 6.Sınıf Matematik Ders Kitaplarının ğretim Programına Uygunluğunun İncelenmesi. ukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.
2. Demirel,  & Kiroğlu, K. (2006) Eğitim ve Ders Kitapları, Editör: zcan Demirel, Kasım Kiroğlu, Konu alanı ders kitabı incelemesi içinde s.1-11, Ankara: Öğreti Yayınları
3. Dönmez, Y. (1985), Bitki Coğrafyası, Gryay Matbaacılık, İstanbul
4. Tertemiz, N., Ercan, L. ve Kayabaşı, Y. (2011) *Ders Kitabı ve Eğitimdeki nemi*, Kkahalet, L.(Ed.) Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu İçinde (s.34-66), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

5. Yalın, H. İbrahim. (1996). “Ders Kitabı tasarımı”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı:132

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

1. (<http://www.un.org/en/sections/member-states/non-member-states/index.html>)
2. (<http://www.un.org/en/member-states/>)
3. (<http://www.cfr.org/sovereignty/montevideo-convention-rights-duties-states/p15897>)